

การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

Developing Student Learning Environment at Bongtainonrungpattana School

Under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 2

วนิดา ปุณฺณปิตตา*

ดร.ละม้าย กิตติพร**

ดร.ชรินดา พิมพ์บุตร***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) สภาพและปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา 2) หาแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน 3) ติดตามและประเมินผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 15 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 31 คน กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา คณะครูและนักเรียนโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา ปีการศึกษา 2560 ที่เข้าร่วมวิจัย โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมดำเนินการ 2 วนรอบ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นการปฏิบัติการ (Action) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) และขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection) เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบสังเกตการณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละความก้าวหน้าและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา ปรากฏดังนี้ ด้านสภาพเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยถูกสุขลักษณะและจัดระเบียบสิ่งของเครื่องใช้ รวมทั้งการปรับปรุงซ่อมแซมแก้ไขจุดเสียต่างๆ ยังน้อยโดยภาพรวมด้านบริเวณโรงเรียน ยังต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอีกหลายด้าน

ส่วนด้านปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา พบว่า ครูผู้รับผิดชอบสถานที่ต่างๆ ในบริเวณโรงเรียน ยังขาดการมอบหมายงานที่เป็นขั้นตอน รวมถึงการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลหรือของเสียยังไม่เป็นระบบ ขาดการวางแผนด้านความปลอดภัยและมาตรการการป้องกันความปลอดภัยทำให้ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

2. แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สรุปได้ดังนี้ 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม 5 ส 2) การดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน จำนวน 4 บริเวณ คือจุดพัฒนาพื้นที่โดยรอบโรงเรียน จุดพัฒนาห้องเรียน และอาคารเรียน จุดพัฒนาห้องสุขา และจุดบริการน้ำดื่ม 3) ศึกษาดูงานนอกสถานที่จากโรงเรียนต้นแบบ และ 4) การมอบหมายงานและการนิเทศติดตาม

3. ผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า จุดพัฒนาพื้นที่โดยรอบโรงเรียน มีการจัดสิ่งแวดล้อมที่สะอาด น่าอยู่ ทำให้รู้สึกปลอดภัย มีการกำจัดสิ่งปฏิกูล ขยะมูลฝอยและของเสียที่ถูกวิธี มีการจัดการขยะในโรงเรียนอย่างเป็นระบบและครบวงจร

คำสำคัญ : สภาพแวดล้อมการเรียนรู้, การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านปลวกธาตุโสภาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

3.2 ผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน จุดพัฒนาห้องเรียนและอาคารเรียน มีการจัดห้องเรียนและอาคารเรียนได้ดีมาก มีการจัดทำความสะอาด 5ส และการจัดทำความสะอาด Big Cleaning Day ซึ่งนักเรียนก็ให้ความร่วมมือ ดีมากทำให้สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนและอาคารเรียนสะอาดดีมากทำให้มีความเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้

3.3 ผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน จุดพัฒนาห้องสุขา โรงเรียนมีห้องสุขาที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน มีการควบคุมกำกับดูแลรักษาความสะอาดของส้วมและบริเวณโดยรอบ มีการกำจัดกลิ่นภายในห้องสุขาและบริเวณโดยรอบ รวมถึงวิธีการปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนให้มีพฤติกรรมการใช้ส้วมอย่างถูกต้อง

3.4 ผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน จุดการบริการน้ำดื่ม มีการจัดหาน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดและเพียงพอ การจัดเก็บภาชนะเก็บน้ำและภาชนะตักน้ำที่ถูกสุขลักษณะเพื่อป้องกันการปนเปื้อนฝุ่น ละออง แมลง พาหนะนำโรค มีการจัดหาที่เก็บสำรองน้ำ และมีการรักษาสภาพมาตรฐานคุณภาพน้ำดื่ม

ABSTRACT

The purpose of this research were 1) to investigate states and problems of the learning environment of students at Bongtainonrunggattana School under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 2, 2) to find out guidelines for developing learning environment, 3) to monitor the results of developing learning environment of students. The target group consisted of 15 research participants and 31 informants. The participatory action research of two-spirals comprising 4 stages; planning, action, observation, and reflection was applied. The instruments were a form of interview, a questionnaire, a pre-test a post-test, a form of meeting recorded and a form of supervision. Quantitative data were analyzed by mean, standard deviation and percentage of progress.

The findings of this research were as follows:

1. The states and problems states and problems of the learning environment of students as shown that:

1.1 The condition regarding the development of the learning environment of the students in Bongtainonrunggattana School found that the environment was safe. Hygienic and organized items. Including improvements and repairs. Little by little the school grounds. There are many changes to be made.

1.2 The Problems related to the development of the learning environment of students in Bongtainonrunggattana School revealed that the teachers were responsible for the various places in the school area. Still, the assignment is a step. Including disposal of solid waste and sewage or waste is not systematic. Lack of safety planning and safety precautions are not conducive to teaching and learning.

2. The guidelines for developing student learning environment at Bongtainonrunggattana School comprised of: 1) Participatory workshop 2) Implementation of Activities to Improve Student Learning Environment 3) Study of field trips from the prototype schools and 4) assignment and supervision

3. The effects of developing students learning environment at Bongtainonrunggattana School

3.1 The development of the learning environment of students at Bongtainonrunggattana School Development of the area around the school. The environment is clean and pleasant to feel safe. There is Sewage disposal. Solid waste and waste. School-based waste management is systematic and comprehensive.

3.2 The results of the development of learning environment of students in ongtaionrungpattana School. Development of classroom and school buildings. The classroom and the school building are very good. There are 5S and cleaning and Big Cleaning Day The students also cooperate. Very good environment in classrooms and school buildings is very good for learning.

3.3 The results of the development of learning environment of students in ongtaionrungpattana School WC Development Point The school has standard toilets. Supervise the cleanliness of the toilet and the surrounding area. Removal of odors in the toilet and surrounding areas. Include how to cultivate and encourage students to have proper toilet habits.

3.4 The development of learning environment of students in Bongtaionrungpattana School. Drinking water service Supply of drinking water Clean and sufficient water. How to care for water containers and hygienic drinking water containers Storage of water containers and drinking water containers to prevent contamination of dust, insecticides, transport vehicles, provision of water storage tanks. The school has an excellent standard of drinking water.

Keywords: Learning Environment, Developing Student Learning Environment

ภูมิหลัง

กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนตามยุทธศาสตร์ การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญนั้น ได้เน้นให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนเกิดการใฝ่เรียนรู้ อันเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของนักเรียนประการหนึ่งเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ได้แข่งขันความสามารถทางด้านวิชาการและจัดกิจกรรมด้านวิชาการที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรม อันจะกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศการใฝ่เรียนรู้ให้กับนักเรียนและจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมอันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพกระบวนการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนที่พึงประสงค์จะต้องมีการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก สนับสนุนผู้เรียนทุกคนได้พัฒนาตามศักยภาพ มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายจากปัญหาจริงประสบการณ์จริงตามธรรมชาติเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ ที่ได้ศึกษาการจริงในชีวิตที่ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดใคร่ครวญ ได้ศึกษาแสวงหาความรู้จริงด้วยตนเอง ได้ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างฉลาดได้ร่วมทำงานกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และพร้อมที่จะทำประโยชน์ให้สังคม นอกจากนี้สื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับบทเรียน สถานที่ตั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ตลอดจนบุคลากรทุกคนในโรงเรียนล้วนมีความสำคัญและอิทธิพลต่อการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศให้เกิดความรัก ความเข้าใจ ศรัทธา เชื่อมมั่น จำเป็นต้องประสานให้ร่วมมือเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในลักษณะ บูรณาการเชื่อมโยงสู่ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยมุ่งเน้นนโยบายการปฏิรูปการศึกษาทั้ง 4 คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูประบบการศึกษา ประกาศเจตจำนงให้แก่โรงเรียนต่างๆ ปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนตามอุดมคติ (กรมวิชาการ, 2556, หน้า 3)

การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกต้องเหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการศึกษาเพราะจะทำให้โรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่ที่น่าไปเรียน ไปเล่น และไปทำงาน นำมาซึ่งความรู้และประสบการณ์ต่างๆ การดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมเป็นหน้าที่โดยตรงของโรงเรียน ต้องกำหนดให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตรงกับความต้องการของสังคม ซึ่งตลอดในระยะเวลาที่อยู่ในโรงเรียนสภาพแวดล้อมต่างๆ ย่อมมีผลกระทบต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิตของผู้เรียน รวมทั้งอิทธิพลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของโลก

ผันแปรไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ด้วยเหตุนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยยึดกรอบแนวคิดและหลักการในการวางแผนที่สำคัญคือ การน้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การสนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดการปฏิรูปประเทศ และการพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558, หน้า 1)

ปัญหาสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ และเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องร่วมมือกันปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น จึงกำหนดนโยบายการประกันความปลอดภัย ซึ่งเน้นการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สะอาด ถูกสุขลักษณะและมีความปลอดภัย โดยดำเนินงานด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียนมากที่สุด เพราะนักเรียนใช้เวลาเรียนรู้ และอยู่ในสภาพสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมากกว่าครึ่งของเวลากลางวัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ มีจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพทางด้านร่างกายอารมณ์ และสังคม การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม นอกจากนี้ ครูควรปรับเปลี่ยนตนเองให้เน้นสภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีของนักเรียน ด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตรพร้อมที่จะให้อภัย มีบุคลิกภาพที่ดี เป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียน (ธนศ ขำเกิด, 2553, หน้า 1–3)

แนวทางการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้จากการศึกษาสภาพปัญหาของโรงเรียนทั่วประเทศว่า ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่ทรุดโทรม ได้เคยมีการบำรุงรักษา เพราะเคยได้รับงบประมาณรวมทั้งอุปกรณ์วัสดุครุภัณฑ์ที่เป็นสื่อการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่ขาดแคลน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556, หน้า 9–10) จึงได้กำหนดแนวทางในการปฏิรูปสถานศึกษา กล่าวคือ ให้สถานศึกษาทุกแห่งได้พัฒนาองค์กร โดยยึดกระบวนการที่จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพ ตามตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมิน สมศ. รอบสี่ (พ.ศ. 2559–2563) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามตัวบ่งชี้ที่ 2 กล่าวว่า ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามหลักสูตร และตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2559, หน้า 3–4) โดยการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งในและนอกห้องเรียน นอกจากนี้โรงเรียนยังได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2557 ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ 19 ตัวบ่งชี้ ซึ่งโรงเรียนได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสุขภาพนักเรียน และพัฒนาการศึกษาควบคู่กันไป โดยเฉพาะใน 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ตัวชี้วัดที่ 12 น้ำบริโภคปลอดภัยและเพียงพอ ตัวชี้วัดที่ 13 สวมผ่านเกณฑ์มาตรฐาน HAS และตัวชี้วัดที่ 19 โรงเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐานสุขภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2558, หน้า 23–25)

โรงเรียนบึงไถโนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จัดการเรียนการสอนแบบสหศึกษา มีนักเรียนจำนวน 321 คน และมีข้าราชการครูจำนวน 17 คน ซึ่งจากผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2559 ได้ทำการศึกษา และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจุบันปัญหาและความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนและการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT พบว่าคณะครูนักเรียน ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งขณะนี้โรงเรียนได้สร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับนักเรียนด้านการจัดการขยะแลรักษาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ชุมชน โดยการจัดทำโครงการโรงเรียนปลอดขยะ โดยมีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ในเรื่องประเภทของขยะ การจัดการขยะ การคัดแยกขยะและนำขยะมาขายทำให้มีรายได้เพิ่มในห้องเรียน และสถานศึกษา โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ แต่สภาพแวดล้อม ส่วนใหญ่ก็ยังไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ เช่น

ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนส่วนใหญ่ ยังไม่สะอาดเท่าที่ควร สิ่งอำนวยความสะดวกไม่พอเพียง อยู่ในสภาพชำรุด สภาพแวดล้อมยังไม่ร่มรื่นเท่าที่ควร ขาดแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่หลากหลาย ห้องสุขายังไม่เป็นไปตามมาตรฐานการบริการน้ำในการบริโภคยังไม่ปลอดภัยเท่าที่ควรและไม่เพียงพอ (โรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา, 2559, หน้า 45) ฉะนั้นการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาเพื่อบ่มบ่มให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนในโรงเรียน และให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะเกิดผลดีและได้พัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ

จากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจุบันปัญหาและความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในเรื่องการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน ในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผู้ศึกษาจึงมีแนวคิดและมีความสนใจที่จะพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนเพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้โดย การมีส่วนร่วมที่ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ากำหนดขึ้นซึ่งได้คำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพของผู้เรียนและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

คำถามการวิจัย

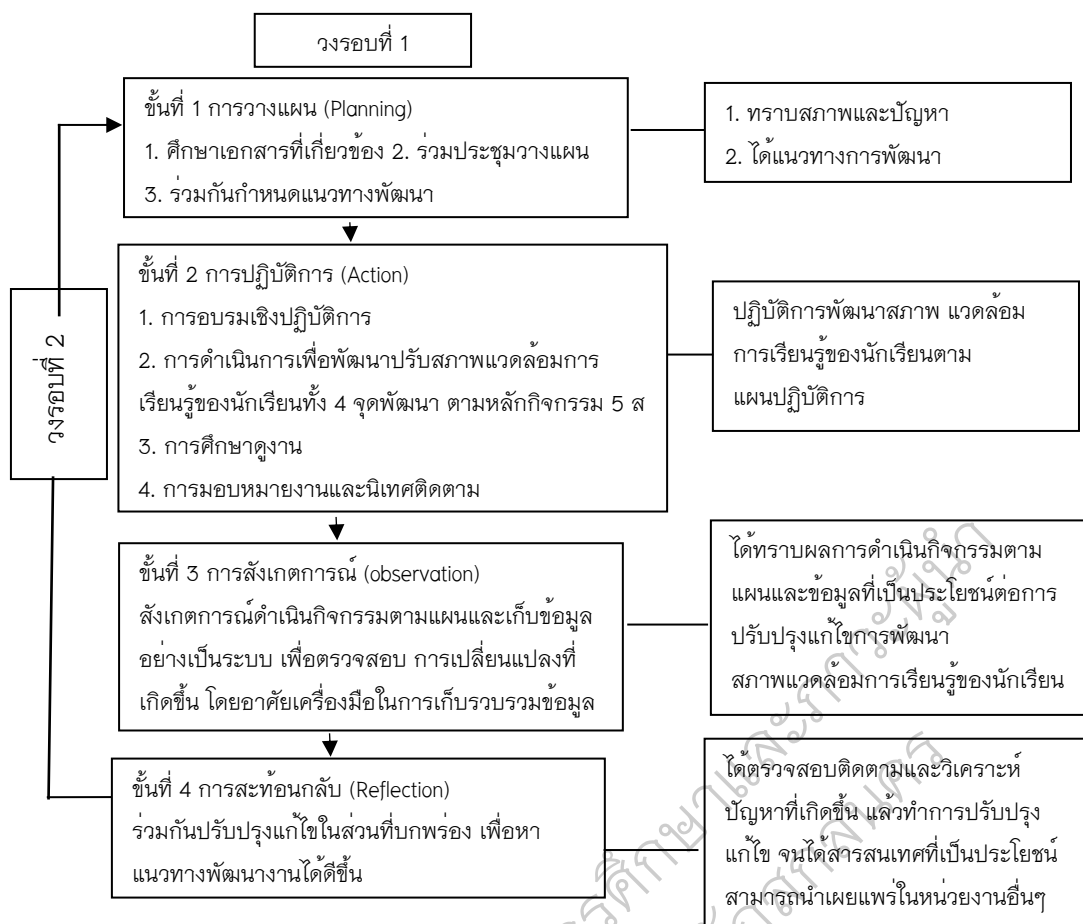
1. สภาพและปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน บงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประกอบด้วยอะไรบ้าง
3. ผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน ในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (1988, p. 11, อ้างถึงใน องค์การฯ นัยพัฒนา, 2554, หน้า 301-303) ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกตการณ์ และการสะท้อนกลับ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการทำงานระหว่างผู้วิจัยกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน ในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายและวิธีการได้มา ดังนี้

1. กลุ่มผู้วิจัย จำนวน 15 คน ประกอบด้วย 1.1 ผู้วิจัย จำนวน 1 คน 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน 1.3 ครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1-ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 13 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 31 คน ประกอบด้วย 2.1 ตัวแทนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับชั้นละ 2 คน รวม 14 คน เนื่องจากเป็นระดับชั้นที่มีวุฒิภาวะพอที่จะร่วมกิจกรรมได้
- 2.2 คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 8 คน 2.3 ตัวแทนชุมชนคัดเลือกจากบุคคลที่เป็นผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน
- 2.4 วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ จำนวน 1 คน 2.5 ผู้นิเทศ จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการและหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป โรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม สภาพและปัญหาการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำนวน 1 ชุด

2. แบบทดสอบก่อน – หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แบบเลือกตอบถูก – ผิด จำนวน 20 ข้อ

3. แบบสังเกตพฤติกรรมครูในการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

4. แบบสัมภาษณ์ครู ในการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

5. แบบสังเกตการณ์ดำเนินการปฏิบัติตามจุดพัฒนาทั้ง 4 ด้าน โดยยึดหลัก 5ส ของโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

6. แบบนิเทศติดตามการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

7. แบบประเมินผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

8. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูในการศึกษาดูงานที่โรงเรียนต้นแบบในการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย จัดเตรียมการจดบันทึก เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์ความคิดเห็นจากผู้ให้ข้อมูล เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลแสดงผลสำเร็จของการดำเนินงาน

9. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สอบถามกลุ่มผู้ร่วมวิจัย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน ในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

2. ทดสอบ สังเกต และสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ในการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน ในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

3. สังเกตการณ์ดำเนินการปฏิบัติตามจุดพัฒนาทั้ง 4 เขตพื้นที่ โดยยึดหลัก 5ส ของโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

4. นิเทศติดตาม การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยนักวิชาการศึกษา

5. สัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูในการศึกษาดูงานที่โรงเรียนต้นแบบในการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยนำข้อมูลที่ได้อจากการสังเกตการณ์บันทึกการศึกษาดูงาน การสัมภาษณ์ และการสำรวจพฤติกรรมมาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์และความเชื่อถือ ตรวจสอบและจัดหมวดหมู่แยกประเภทเพื่อนำไปวิเคราะห์

6. ประเมินผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยคณะครูคณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนนักเรียน และตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน

7. สัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน ในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐาน โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ปรากฏดังนี้

1.1 ด้านสภาพการพัฒนาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า การจัดบริเวณโรงเรียน ห้องเรียนและอาคารเรียนยังไม่ดีพอ รวมถึงการจัดทำความสะอาด เช่น การจัดทำความสะอาด 5ส การจัดทำความสะอาด Big Cleaning Day ยังน้อย ทำให้สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

1.2 ด้านปัญหา ครูผู้รับผิดชอบด้านอาคารสถานที่ควรปรับปรุงด้านความสะอาดบริเวณอาคารเรียนและห้องต่างๆ ให้สะอาดมากกว่านี้รวมถึงการจัดบริการน้ำดื่มไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลหรือของเสียยังไม่เป็นระบบ ขาดการวางแผนด้านความปลอดภัยและมาตรการการป้องกันความปลอดภัยทำให้ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

2. แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 สรุปได้ดังนี้

2.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานด้านสถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ และการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม 5ส แก่ครูผู้รับผิดชอบทุกคน เป็นการกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 การดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน จำนวน 4 บริเวณ คือ จุดพัฒนาพื้นที่โดยรอบโรงเรียน จุดพัฒนาห้องเรียนและอาคารเรียน จุดพัฒนาห้องสุขา และจุดพัฒนาบริการน้ำดื่มตามหลักกิจกรรม 5ส ได้แก่ สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัย

2.3 การมอบหมายงานและการนิเทศติดตามเป็นการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ รวมถึงกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือ หาทางพัฒนาการดำเนินงาน และตรวจสอบการดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน

2.4 ศึกษาดูงานนอกสถานที่จากโรงเรียนต้นแบบ โดยไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนอนุบาลโคกศรีสุพรรณ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน

3. ผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

3.1 ผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนาฯ ด้านบริเวณโรงเรียน มีการจัดสิ่งแวดล้อมที่สะอาด น่าอยู่ ทำให้รู้สึกปลอดภัย มีการกำจัดสิ่งปฏิกูล ขยะมูลฝอยและของเสียที่ถูกวิธี มีการจัดการขยะใน

3.2 ผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนาฯ ด้านห้องเรียนและอาคารเรียน มีการจัดห้องเรียนและอาคารเรียนได้ดีมาก มีการจัดทำความสะอาด 5ส และการจัดทำความสะอาด Big Cleaning Day ซึ่งนักเรียนก็ให้ความร่วมมือดีมากทำให้สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนและอาคารเรียนสะอาดดีมาก ทำให้มีความเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้

3.3 ผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนาฯ ด้านห้องสุขา โรงเรียนมีห้องสุขาที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน มีการควบคุมกำกับดูแลรักษาความสะอาดของส้วมและบริเวณโดยรอบ มีการกำจัดกลิ่นภายในห้องสุขาและบริเวณโดยรอบ รวมถึงวิธีการปลูกฝังและส่งเสริมนักเรียนให้มีพฤติกรรมการใช้ส้วมอย่างถูกต้อง

3.4 ผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน บงใต้โนนรังพัฒนาฯ ด้านการบริการน้ำดื่ม มีการจัดหาน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดและเพียงพอ วิธีการดูแลภาชนะเก็บน้ำใช้และภาชนะตักน้ำประจำตัวที่ถูกสุขอนามัย การจัดเก็บภาชนะเก็บน้ำและภาชนะตักน้ำที่ถูกสุขลักษณะเพื่อป้องกันการปนเปื้อนฝุ่นละออง แมลงพาหะนำโรค มีการจัดหาที่เก็บสำรองน้ำ และมีการรักษาสภาพมาตรฐานคุณภาพน้ำดื่ม

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะและจัดระเบียบสิ่งของเครื่องใช้ รวมทั้งการปรับปรุงซ่อมแซมแก้ไขจุดเสียต่างๆ ยังน้อยโดยภาพรวมด้านบริเวณโรงเรียนยังต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอีกหลายด้าน เช่น การกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลและการจัดการขยะในห้องเรียนยังขาดคนดูแล ส่วนห้องเรียนและอาคารเรียน ต้องมีการจัดทำความสะอาด 5ส และการจัดทำความสะอาด Big Cleaning Day เพื่อรวมพลกันทำความสะอาดอาคารสถานที่อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทางโรงเรียนควรเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม 5ส เพื่อเป็นการให้ความรู้แก่ครูและนักเรียนในโรงเรียน จะได้นำไปปฏิบัติให้ถูกต้องไม่ว่าจะเป็นทั้งที่บ้านและโรงเรียน ด้านกิจกรรมบริการน้ำดื่ม พบว่า การจัดหาน้ำดื่มน้ำใช้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนการดูแลภาชนะเก็บน้ำและภาชนะตักน้ำประจำตัวยังมีน้อยอยู่ต้องได้รับการปรับปรุงอย่างเร่งด่วน นักเรียนยังขาดความรับผิดชอบในการนำอุปกรณ์ตักน้ำส่วนตัวมา ทำให้การให้บริการในการตักน้ำไม่เพียงพอ ด้านการบริการห้องสุขา จำนวนห้องสุขายังอยู่ในเกณฑ์น้อย รวมถึงเกณฑ์มาตรฐานส้วมสาธารณะระดับประเทศ (HAS) และการมอบหมายผู้รับผิดชอบอยู่ในเกณฑ์น้อยเช่นเดียวกัน โรงเรียนต้องเร่งปรับปรุงเรื่องระบบสุขาเพื่อเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนให้น่าอยู่น่าเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีให้กับนักเรียนเป็นการส่งเสริมประสิทธิผลของโรงเรียนทางอ้อมอย่างหนึ่งเช่นกัน รวมถึงพัฒนาอาคารสถานที่ให้สวยงามร่มรื่น น่าอยู่ น่าเรียน จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้สวยงาม สะอาดตา สีสัน สวยงาม ดึงดูดให้นักเรียนสนใจและเกิดการเรียนรู้อยากเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมัคร ถิ่นจันทา (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการ ศึกษาการพัฒนาอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียนให้มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีมีความสะอาดร่มรื่น สวยงามและปลอดภัยนั้น

ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนสีดาวิทยา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ก่อนการศึกษาค้นคว้า การพัฒนาระบบงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนสีดาวิทยา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา ขาดการวางแผนในการใช้อาคารสถานที่ ห้องน้ำ ห้องสุขายังไม่สะอาดและเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน

2. แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบึงไต้โนนรังพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประกอบไปด้วย

2.1 แนวทางที่ 1 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดทำความสะอาด 5ส โดยการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ด้านการจัดทำความสะอาด 5ส คือ นายสาคร คำเพราะ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านบึงไต้ ได้บรรยายเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพและการจัดทำความสะอาด 5ส เพื่อให้คณะครูที่เข้าร่วมการอบรมเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ การจัดทำความสะอาด 5ส ประกอบด้วย สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะและสร้างนิสัย เป็นการกระตุ้นให้ครูและนักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการรักษาความสะอาด และมีการมอบหมายหน้าที่ที่รับผิดชอบในการพัฒนางานอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม ตามจุดต่างๆ รวมถึงการรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุริรัตน์ อ้วนพรหมมา (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5ส โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5ส ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานที่องค์การบริหารส่วนตำบลและโรงเรียนต้นแบบกิจกรรม 5ส ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ส่งผลให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมเสนอความคิดเห็น ร่วมพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีการปรับปรุงพัฒนาอาคารเรียนและบริเวณโรงเรียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

2.2 แนวทางที่ 2 การดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน จำนวน 4 บริเวณ คือ จุดพัฒนาพื้นที่โดยรอบโรงเรียน จุดพัฒนาห้องเรียนและอาคารเรียน จุดพัฒนาห้องสุขา และจุดบริการน้ำดื่ม ตามหลักกิจกรรม 5ส ได้แก่ สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัยซึ่งมีหัวหน้าฝ่ายวิชาการและหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป เป็นผู้สังเกต พบว่า ด้านบริเวณโรงเรียน ด้านห้องเรียนและอาคารเรียน ด้านห้องสุขา และด้านบริการน้ำดื่ม ทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย ญัฐกานต์ เชียงตุง (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการกิจกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านท่าบ่อ (บ่อศรีรัตนอำนวย) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านท่าบ่อ(บ่อศรีรัตนอำนวย) ทั้ง 5 ด้าน คือ การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสีสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ด้านการบริหารงานสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาและด้านการร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการดำเนินงานครอบคลุมงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การดำเนินการเป็นระบบ ต่อเนื่อง มีสรุปผลการดำเนินงาน 2) กระบวนการบริหารจัดการการจัดกิจกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านท่าบ่อ(บ่อศรีรัตนอำนวย) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 โดยใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการซึ่งกำหนดไว้ 4 ขั้นตอน คือ การเตรียมการ การวางแผนพัฒนาการดำเนินการพัฒนา การสังเกต และการสะท้อนผล 3) ผลสำเร็จในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุดและโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.3 แนวทางที่ 3 การศึกษาดูงานนอกสถานที่จากโรงเรียนต้นแบบ ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนอนุบาลโคกสีสุพรรณ อำเภอโคกสีสุพรรณ

สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน การสะท้อนผล พบว่า การใช้แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการศึกษาดูงาน ถือว่าเป็นแนวทางการพัฒนาที่ดีแนวทางหนึ่งทำให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจ สามารถพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน ในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีผลพัฒนาขึ้นในระดับ มาก

2.4 แนวทางที่ 4 การมอบหมายงานและการนิเทศติดตามเป็นการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ รวมถึง กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือ หาทางพัฒนาการดำเนินงานและตรวจสอบการดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผลการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีการดำเนินการตามหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบครบทุกคน ดังจะเห็นได้จากตาราง 9 ผลการนิเทศ ติดตามการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา ในวงรอบที่ 2 จึงกล่าวได้ว่าการมอบหมายงานและการนิเทศติดตาม เป็นผลให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความกระตือรือร้นในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อย่างเห็นได้ชัด การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดี มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย ประยุทธ์ นาคศิลป์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณภาพการบริหารอาคารสถานที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม พบว่า การมอบหมายงานและการนิเทศติดตาม เป็นการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

3. ผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ทั้ง 2 วงรอบ พบว่า การใช้แนวทางอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ครู และนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม 5ส เป็นอย่างดี สามารถนำไปปฏิบัติได้ทั้งที่บ้านและโรงเรียน ครูทุกท่านมีหน้าที่ที่รับผิดชอบ ทำให้อาคารสถานที่มีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม สะอาด น่าอยู่ น่าเรียนมากขึ้น และเป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กร ส่งผลให้โรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา เป็นสถานศึกษาที่น่าดู น่าอยู่ น่าเรียน อีกทั้งยังเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้โรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐกานต์ เชียงตุง (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกิจกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านท่าบ่อ (บ่อศรีรัตนอำนวย) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสำเร็จ ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการวิจัยนี้ หลังจากที่ได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการและศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบแล้ว ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจและนำเทคนิคใหม่ๆ มาปรับปรุงอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องสุขาและการบริการน้ำดื่ม รวมถึงการกำจัดขยะมูลฝอยทั้งในห้องและนอกห้องเรียนได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น ทำให้โรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา ควรใช้กิจกรรม 5ส เข้ามาพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงการจัดบริการด้านสาธารณูปโภคด้วย

1.2 โรงเรียนบงใต้โนนวังพัฒนา ควรศึกษาแนวทางพัฒนาอาคารสถานที่ การจัดระบบดูแลความสวยงาม ความปลอดภัย และการปรับปรุงภูมิทัศน์ทั้งในห้องและนอกห้องเรียนจากโรงเรียนต้นแบบที่ไปศึกษาดูงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรใช้การวิจัยปฏิบัติการ ในการพัฒนางานด้านอื่นๆ เช่น การบริหารหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางในการพัฒนางานด้านต่างๆ ให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกในการดำเนินการพัฒนางานในด้านต่างๆ ของโรงเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2556). การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเป็นสื่อสำคัญ. *วารสารวิชาการ*, 16(3), กรกฎาคม-กันยายน, 17.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *แนวทางปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศุภสมาคมประชาชาติ.
- จตุรรัตน์ อ้วนพรหมมา. (2553). *การพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5ส โรงเรียนบ้านโคกขามเสียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณัฐกานต์ เชียงตุง. (2552). *การบริหารจัดการกิจกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน:กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านท่าบ่อ (บ่อศรีรัตนอำนวย)* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธเนศ ขำเกิด. (2553). การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน. *วารสารวิทยาจารย์*. 88 (2), กรกฎาคม-กันยายน, 18-20.
- ประยุทธ์ นาคศิลป์. (2550). *คุณภาพการบริหารอาคารสถานที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม*.
- สมศรี ถิ่นจันดา. (2551). *การพัฒนาระบบงานอาคารสถานที่ โรงเรียนสีดาวิทยา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *บทสรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 - 2559*. กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2550). *ชุดวิชาการวิจัยชุมชน*. กรุงเทพฯ: เอส อาร์ พรินติ้ง.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2551). *การออกแบบการวิจัย: วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และผสมผสานวิธีการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.